

Effektrapport 2020/2021

OXFAM

Med människor mot fattigdom

Information om verksamheten

Oxfam International grundades 1995 av bland andra organisationerna Novib i Holland och Oxfam i Storbritannien. Namnet Oxfam kommer från the Oxford Committee for Famine Relief som grundades i Storbritannien 1942. Idag är Oxfam en global konfederation med verksamhet i fler än 60 länder. Oxfam Sverige registrerades i november 2013 och blev därmed en del av den globala Oxfam-rörelsen. Kontoret i Stockholm öppnade i mars 2014. Målet för verksamheten i Sverige är att gynna kampen mot fattigdom genom att och samla in pengar till Oxfams projekt i världen, synliggöra Oxfams arbete, engagera människor i våra frågor och skapa förändring hos företag och politiker. Oxfam Sveriges samarbeten med företag fokuserar framförallt på att adressera mänskliga rättigheter i leverantörsleden och förbättra arbetsvillkoren för både anställda och för små jordbrukare.

Oxfam Sveriges verksamhet finansieras under uppstartfasen huvudsakligen av Oxfam Novib i Nederländerna. Novib utser styrelsemedlemmarna till styrelsen för Oxfam Sverige och har därigenom starkt inflytande. Oxfam Sverige är dock en självständig stiftelse med egen styrelse. Oxfam Sverige samlar in pengar från den svenska allmänheten genom aktiviteter för att rekrytera månadsgivare och få engångsgåvor, exempelvis genom att besöka människor, genom digitala kanaler och via telefonsamtal. Oxfam Sverige tar också emot bidrag från företag, stiftelser och andra aktörer. Oxfam Sverige har sitt säte i Stockholm.

Oxfam Sverige har ett 90-konto, vilket betyder att vi är anslutna till och kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll. Svensk Insamlingskontroll är en ideell förening som beviljar 90-konton till insamlingsstiftelser och organisationer som uppfyller föreningens krav. Ett 90-konto är en kvalitetsstämpel och givarnas garanti för att insamlingen sköts på ett ansvarsfullt sätt, samt att pengarna går till avsedda ändamål.

Oxfam Sverige är också medlem i Giva Sverige, som arbetar för tryggt givande. Givas medlemmar styrs av en kvalitetskod som kräver att en extern revisor vartannat år granskar och intygar att organisationen följer koden. Kvalitetskoden ställer också krav på att varje medlemsorganisation årligen upprättar en effektrapport som visar för givare, allmänheten och andra intressenter vilken nytta organisationen uppnår i sina olika verksamheter.

Vision, mål och arbetssätt

Vår vision är en rättvis värld utan fattigdom. Vi vill ha en värld där människor värderas och behandlas lika, kan nyttja sina rättigheter som fullvärdiga medborgare och kan påverka beslut som påverkar deras liv. För att nå dit arbetar vi på flera nivåer. Genom livräddande katastrofinsatser, långsiktiga utvecklingsprojekt och politisk påverkan lindrar vi de akuta symptomen, samtidigt som vi motverkar de grundläggande problemen. Tillsammans med lokala partnerorganisationer, och sida vid sida med människor, förändrar vi de förhållanden som orsakar fattigdom både på lång sikt och direkt här och nu.

Oxfams tre arbetssätt:

Humanitär hjälp

När en katastrof inträffar är vi snabbt på plats. Våra erfarna katastrofteam räddar liv och hjälper människor att återta sin försörjning. Oxfam är världsledande vad gäller vatten och sanitet och vi är kända för vår förmåga att tillhandahålla mat, skydd och tak över huvudet. Vi stannar även kvar efter att den akuta fasen är förbi för att hjälpa människor att återuppbygga sina liv. Oxfam arbetar också förebyggande med att rusta utsatta samhällen inför kommande kriser. Tillsammans med lokala myndigheter och

partnerorganisationer tar vi fram beredningsplaner och genomför konkreta insatser för att stärka lokalbefolkningens förmåga att hantera en katastrof.

Aktivt påverkansarbete

Genom våra påverkanskampanjer höjer vi rösten för de som aldrig hörs. Vi uppmanar regeringar, institutioner och företag med makt och inflytande att ta sitt ansvar för världens fattiga och pressar dem att agera för långsiktig förändring. Vi arbetar både lokalt, nationellt och globalt för att förändra den politik som låser fast människor i fattigdom och sätter press på världens regeringar att tillhandahålla grundläggande samhällsservice. Vi hjälper minoritetsgrupper, lokala fackföreningar och civilsamhället att ställa krav och utkräva ansvar från lokala och nationella ledare. Vi förhandlar fram ökade medel från rika länder och internationella institutioner och engagerar allmänheten i arbetet.

Långsiktiga utvecklingsprojekt

Genom långsiktiga utvecklingsprojekt hjälper vi människor att själva ta sig ur fattigdom och göra sina röster hörda. Vår programverksamhet spänner över många områden, däribland jämställdhet, mat och jordbruk, vatten och klimatanpassning. Genom att bland annat hjälpa småskaliga jordbrukare att producera mer mat, borra brunnar och bygga vattensystem eller utbilda fattiga kvinnor om sina rättigheter gör vi det möjligt för fler människor att lyfta sig ur fattigdom och ta makt över sina liv. Genom våra samarbeten med lokala partnerorganisationer bygger vi upp kunskap på gräsrotsnivå, med stark lokal och kontextuell förankring. Vi samarbetar också med lokala myndigheter, institutioner och företag som hjälper oss att nå våra mål och säkerställer att resultaten lever vidare.

Föreningen har sitt säte i Stockholm.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Under verksamhetsåret 2020/2021 har arbetet med att utveckla den svenska verksamheten fortsatt. Allt arbete har syftat till att stärka kampen mot fattigdom genom att samla in pengar till Oxfams projekt i världen, synliggöra Oxfams frågor och skapa förändring hos företag och politiker. Nedan listas en rad viktiga händelser från det gångna verksamhetsåret.

Från och med och mars 2020 har Oxfam Sverige samlat in pengar till de Covid-19-projekt Oxfam bedriver i ett flertal länder för att stoppa smittspridning och hantera de ekonomiska konsekvenser av pandemin och de nedstängningar som följt. I slutet på 2020 hade 11,3 miljoner människor nåtts av dessa insatser världen över. Oxfam Sverige har också samlat in pengar till människor drabbade av explosionen i Beirut, bränderna i flyktinglägren på Lesbos, och den humanitära situationen i Jemen.

I april 2020 lanserade Oxfam rapporten *Dignity Not Destitution* som visade att ytterligare mellan 6 och 8 procent av världens befolkning kunde tvingas in i fattigdom när länders ekonomier stänger ner för att hindra spridningen av Covid-19. Rapporterna fick stor spridning i svensk media.

I april 2020 lanserade Oxfam en global namninsamling till stöd för att alla människor i världen bör få tillgång till ett kostnadsfritt vaccin och att det bör fördelas baserat på behov. Fler än 5000 svenskar skrev på namninsamlingen.

I juni mottog Oxfam Sverige ett stöd på 200 000 kronor från Postkodstiftelsen för att stötta människor i norra Bangladesh att klara av covid-19-pandemin.

I juli 2020 lanserade Oxfam rapporten *The hunger virus* som varnade för att fler kunde dö av hunger än av Covid-19-viruset och att 122 miljoner människor kunde hamna på gränsen till svält på grund av pandemins sociala och ekonomiska effekter. Rapporten uppmärksammades stort i svensk media.

I augusti 2020 släppte Oxfam Sverige diskussionsrapporten *Removing carbon now* som undersöker hur koldioxid kan tas bort och lagras idag och vilka risker och fallgropar som behövs ta hänsyn till.

Under året har flertal dialogmöten hållits med b.la. statssekreterare, riksdagsledamöter, Europaparlamentariker och ansvariga handläggare på EU-kommissionen, Regeringskansliet och Sida. Fokus har framförallt varit på skatteflykt, företags ansvar och klimatojämlighet.

I september lanserades kampanjen *Visa handlingskraft* av 63d svenska civilsamhällesorganisationer däribland Oxfam. Över 21 000 individer och 42 företag ställde sig bakom uppöppet Oxfam spelade en viktig roll i att utveckla kampanjen och få med andra aktörer i uppöppet. Kampanjen uppmanade regeringen att införa en lag som kräver att företag respekterar mänskliga rättigheter i all sin verksamhet.

I september 2020 lanserade Oxfam rapporten *Confronting Carbon Inequality* som visar hur stor koldioxidjämligheten är globalt, bland annat att den rikaste procenten släpper ut dubbelt så mycket som jordens fattigaste hälft. Budskapet fick stor spridning i Sverige.

I oktober 2020 lanserade Oxfam Sverige rapporten *Vill Sverige stoppa skatteflykten?* tillsammans med en publik kampanj. Rapporten visar hur den svenska regeringen röstat emot förslag som skulle försvåra skatteflykt, och underlåtit att trycka på för starkare regler, trots att detta är en viktig faktor i att bekämpa fattigdomens grundorsaker. Kampanjen, som bland annat innefattade en namnsamling och utomhusannonsering syftade till att synliggöra Sveriges motstånd mot åtgärder som kan stoppa skatteflykten och skapa ett folkligt tryck för att förändra detta. Rapporten fick spridning i media, sociala medier och lyftes i interpellationsdebatt med finansministern.

I december 2020 släpptes rapporten *Svensk klimatojämlighet* som undersökte hur koldioxidutsläpp är fördelade beroende på inkomst bland svenskar. Rapporten visade bland annat att svenska konsumtionsutsläppsminskningar sedan 1990 har skett tack vare låg- och medelinkomsttagare, de tio rikaste procenten av befolkningen har knappt bidragit till utsläppsminskningen alls. Budskapet fick stor medial spridning, samt i sociala medier, bland beslutsfattare och var föremål för en riksdagsdebatt.

I december 2020 släppte Oxfam Sverige tillsammans med sju nordiska civilsamhällesorganisationer policyrapport *Nordic aid for mobilising tax revenues for development and reducing inequality*. Rapporten visade bland annat att de nordiska länderna förutom Norge misslyckats att leva upp till sina åtaganden att dubbla utvecklingsbistånd till inhemsk resursmobilisering. En högnivå konferens anordnades där ministrar och statssekreterare från de nordiska länderna deltog.

I januari 2021 släppte Oxfam rapporten *The inequality virus* inför Världsekonomisk forum. Rapporten visar att covid-19 ser ut att öka den ekonomiska ojämlikheten i nästan alla världens länder samtidigt för första gången i modern tid. Budskapet fick stor spridning både i traditionella och sociala medier. Under året har Oxfam Sverige publicerat ett flertal debattartiklar på teman som skatteflykt, ekonomisk ojämlikhet, fattigdom och klimat. Vi har också fått medial synlighet för vårt arbete kring ojämlikhet, skatteflykt, klimatojämlighet, företag och mänskliga rättigheter, människor på flykt och humanitärt arbete i katastrofer. Representanter för Oxfam Sverige medverkar regelbundet i svensk media genom att göra intervjuer.

I september lanserades den Human Rights Impact Assessment, människorättsgenomlysning, som Oxfam Sverige genomfört av Systembolagets italienska leverantörskedja för vin. I samband med lanseringen av rapporten åtog sig Systembolaget att genomföra en merpart av de rekommendationer som Oxfam givit för att stärka rättigheterna för de som odlar druvornas och minska Systembolagets negativa påverkan på mänskliga rättigheter i sina leverantörskedjor.

Oxfam fortsatte också samarbetet med Axfood, Axfoundation, Unil, RolRyz och Galaxy Rice för att

skapa hållbara villkor kring deras basmatiris från Pakistan. Projektet (GRASIEA) genomförs i tio byar i området Punjab och har som mål att skapa levnadslöner för risarbetarna småskaliga jordbrukare och minska miljömässiga och sociala missförhållanden i risproduktionen (GRAISEA programmet).

Oxfam initierade i samarbete med Axfood, Axfoundation, Unil, RolRyz och Galaxy Rice en innovativ pilot av en "Direct Transfer Price Premium mechanism" som syftar till att minska jordbrukarnas och arbetarnas levnadslön/levnadsinkomst-gap under skördesäsongen 2020/21. I den första fasen av piloten fick 68 småskaliga bönder och 75 arbetare en premiebetalning som stänge levnadslönegapet från ris. Piloten är kompletterande arbete till GRAISEA programmet.

Förväntad framtida utveckling

Oxfam Sverige kommer även fortsättningsvis att arbeta för att engagera människor i Oxfams frågor och samla in medel till verksamheten i världen. Det kommer vi bland annat att göra genom att informera om Oxfams arbete i världen, kommunicera viktiga frågor och händelser som berör verksamheten samt genom olika typer av insamlingsaktiviteter. Sedan 2019 arbetar Oxfam Sverige strukturerat och aktivt med egen policyutveckling och påverkansarbete i Sverige och inom EU för att skapa politisk förändring för att bekämpa fattigdom. Detta arbete kommer att fördjupas under kommande år och Oxfam kommer att fortsätta att steg för steg bli en mer synlig aktör i den svenska debatten i media och i den politiska debatten. Fokus kommer bland annat att ligga på företags ansvar för hållbar utveckling, ekonomisk jämlikhet och klimatjämlikhet.

Effekt

Oxfam Sveriges totala verksamhetskostnader under året uppgick till 53 miljoner. Av dessa des41 miljoner kronor till ändamålskostnader och faller således inom ramarna för den här rapporten. Pengarna har använts till projekt i ett tjugotal länder, bland annat till för att stoppa smittspridning av - och ge ekonomisk hjälp till de som drabbats av pandemins effekter i bland annat Palestina, Tunisien och Somalia. Ett stort antal projekt har syftat till att stärka civilsamhällesorganisationers förmåga att stärka människors rättigheter och påverka beslutsfattare att skapa förändring i bland annat Vietnam, Kambodja, Mali, Burundi, Laos och Pakistan. Andra projekt har gått ut på att ge nödhjälp efter översvämningar i Uganda och Afghanistan, cyklonerna i Moçambique och kriget i Jemen samt stöd till flyktingar i Grekland bland annat efter branden i flyktinglägret Moria. Oxfam har också bedrivit projekt med ändamålsenlig kommunikation mot allmänheten samt policyförändrande arbete i Sverige.

Projekt i urval

I Indien arbetar Oxfam med att stärka rättigheterna för gruppen adivasis. Centrala och östra delar av Indien som till stor del bebos av adivasis är rikt på naturresurser men ofta materiellt fattigt. Skogen ger en extra inkomst till cirka 300 miljoner människor på landsbygden i Indien. Ofta förlorar marginaliserade grupper sin rätt att bruka skogen. Oxfam arbetar med adivasis som förlorat eller riskerar förlora sin inkomstkälla från skogen, bland annat genom utbildning, påverkansarbete mot beslutsfattare, rapporteringssystem och genom att uppmärksamma överträdelser och kränkningar av landrättigheter i media.

I Somaliland är arbetslösheten bland unga kvinnor 74 procent och det står många hinder i vägen för företagande. För att hjälpa till att skapa arbeten och stödja kvinnligt företagande stödjer Oxfam tävlingen Women in Tech som arrangeras av Innovate Venture, en startup-accelerator och fond för nya teknikstartups i Somalia och Somaliland. I Somalia stödjer Oxfam även en tävling för sociala innovationer tillsammans med Harhub. Tävlingen går ut på att få fram nya lösningar på sociala problem som sedan finansieras och får hjälp att skalas upp.

I Bangladesh har Oxfam arbetat med att lindra konsekvenserna av Covid-19 och minska smittspridningen. Människor, i synnerhet de allra fattigaste och mest utsatta hushållen, har behövt hjälp både med att få pengar till att köpa mat samt tillgång till tvål och ansiktsmasker. I projektet har paket med hygienartiklar

distribueras för att ge människor en möjlighet till förbättrad hygien och minska risken för smittspridning av covid-19-viruset. Förutom standardartiklar för WASH-hygienpaket (bland annat tvål, tygbindor och tvättmedel) så innehöll paketen extramaterial anpassat för situationen, såsom återanvändbara skyddsmasker, en hink med lock och kran för handtvätt samt en informationsbroschyr på lokalt språk om hur man bäst skyddar sig mot covid-19-viruset. De berörda hushållen fick också ett icke-villkorat kontant stöd för att kunna köpa mat och andra nödvändigheter. Projektet riktade sig till ekonomiskt utsatta familjer, personer med funktionsvariationer, äldre och personer med kroniska sjukdomar. Projektet fick stöd av Svenska Postkodstiftelsen.

Oxfam Sveriges finns på webben - www.oxfam.se samt i sociala medier - Facebook, Instagram, LinkedIn och Twitter.